

1947
1

İBRAHİM ÇALLI

GÜZEL SANATLAR AKADEMİSİ NEŞRİYATINDAN

1 9 4 7

K. 947

759 956

X

İBRAHİM ÇALLI

Mimar Sinan Üniversitesi
Merkez Kütüphanesi
Demirbaş No. : 011989
Konu No. :

011989

GÜZEL SANATLAR AKADEMİSİ NEŞRİYATINDAN

1 9 4 7

50.92561 Çallı, İbrahim
34

Güzel Sanatlar Akademisi
Kütüphanesi
K. 977/4
D. B. N. 987/4

750.92561 Çallı, İbrahim

İBRAHİM
ÇALLI

20

YERİNE KÖRÜKÜ
KÜTÜPHANE

Bu broşür, Güzel Sanatlar Akademisi tarafından, kıymetli Öğretmen, Ressam İbrahim Çallı'nın emekliye ayrılması dolayısıyla, üstadın 33 şerefli hizmet yılını anmak üzere yayınlanmıştır.

İBRAHİM ÇALLI

İbrahim Çallı, 13 Temmuz 1947 de, altmış beş yaşını doldurduğu için kanunun emriyle emekliye ayrılmıştır. Bu durum Çallı'nın Akademi camiasından ayrılması mânasına gelseydi, Güzel Sanatlar Akademisi için büyük ve telâfisi imkânsız bir kayıp teşkil ederdi. Lâkin, Çallı, emekliye ayrılmış olmasına rağmen Akademiden ayrılmıyacak ve istediği zaman derslerine devam edebilecektir. Filhakika, Akademi Müdürlüğü, Millî Eğitim Bakanlığının emrile en büyük atelyelerden birine (Çallı Atelyesi) adını vermiş ve üstada istediği zaman bu atelyeye gelerek öğrencileriyle meşgul olabileceğini bildirmişti. Bu suretle ömrünün bir çok yıllarını şevkle verdiği Güzel Sanatlar Akademisinden Çallı'nın ayrılmaması sağlanmış bulunmaktadır.

Kapısına «Çallı Atelyesi» levhası konmak, şeref köşesine yağlıboya bir portresi asılmak suretiyle Çallı'ya ebedî bir şekilde izafe edilen atelye; manevî varlığında, memleket sanat ve irfan hayatına büyük hizmetlerde bulunmuştur. Bugün yurttta ressam ve resim öğretmeni olarak tanınmış olanların çoğu Çallı atelyesinden feyiz almışlardır. Meselâ sanat âlemimizde bugün için isim yaparak değerli yerler almış bulunan Cevat Dereli, Ali Çelebi, Zeki Kocamemi, Edip Köseoğlu, Eşref Ören, Refik Epikman, Nurullah Berk, Arif Kaptan, Zeki Faik İzer, Ziya Keseroğlu, Hamit Görele, Halil Dikmen, Bedri Rahmi ve daha birçok ressamlarımız hep Çallı'nın atelyesinden geçerek yetişmişlerdir. ✕

★

Çallı 1298 (M. 1882) de Çal kasabasında doğdu. İlk ve orta tahsilini Çal kaza merkezindeki Rüştüye ve İzmir Mülkî İdadisinde yaptı. Tahsiline devam etmek için İstanbul'a geldiği zaman bir taraftan da hayatını kazanmak zorunda idi. Bunun içindir ki, 1320-1326 (M. 1905-1911) yılları arasında Adliye Zabıt Kâtipliği yaptı. Çallı'nın Sanayii Nefise Mektebi Âlisi Resim Şubesine kaydı 1321 (M. 1906) yılına tesadüf eder.

Genç Çallı, resim atelyesinde; zekâsı, sanat kabiliyet ve istidadı ile temayüz etmiş ve tahsilini birkaç sene içinde bitirmiştir.

Çallı, 1325 (M. 1910) yılında açılan Avrupa Konkurunda birincilik almış, bu suretle Sanayii Nefise Mektebi Âlisinden mezun olarak Devlet hesabına Avrupa'da tahsilini tamamlamak hakkını kazanmıştır.

Çallı, Pariste 4 sene kalmış ve bu süre içinde Cormon'un atelyesinde çalışmış, galerilerde, müzelerde tetkikler yapmış ve çalışmalarını 1330 (M. 1914) yılında bitirerek İstanbul'a dönmüştür. Çallı Avrupa'dan döner dönmez kendisini yetiştirmiş olan müessesenin öğretmenliğine tayin edilmiş ve bu işe 7 Ekim 1330 da başlamıştır.

Üstadın, 33 yılı bulan öğretmenliğindeki çalışmaları tam bir feragatin, sanat ve yurtseverliğin örneği olarak gösterilebilir.

★

Sanat cephesinden Çallı hakkında hülâsa olarak denebilir ki, O, Türk resmine empresyonizmaya dayanan taze bir renk âhengi ve hür bir sanat havası getirmiştir. O zamana kadar Sanayii Nefise Mektebi Âlisinde tedris edilmekte olan ölü akademik şekiller bu

hamle karşısında yıkılmış ve bu suretle rahat bir nefes alan Türk resmi hâlâ devam eden ileri hamlelerine o zaman başlamıştır.

Sanata karşı olan sevgisinden başka hiç bir tarafa meyil etmiyerek, kendisini yalnız resmi ile Akademideki atelyesine bağlamış olan Çallı'nın bu uzun ve yorucu didinmelerinin müsbet ve hayırlı neticeleri bir hayli zamandır kendini göstermiş bulunuyor, memleket-te resim sevgisi yer yer uyanmış ve resim âlemimiz de mütevazı adımlarla mütemadiyen genişlemiştir.

*
**

Öğretmenlikteki hizmet yıllarını şeref ve iftihar hâlesi içinde tamamlamış olmakla tebrike değer gördüğümüz Çallı'nın sanat âlemimize bundan böyle en olgun eserlerini vereceğine inanmaktayız.

*
**

Bu hâdise dolayısıyla bir hâtıra olmak üzere Millî Eğitim Bakanının kendisine yazdığı mektubu ve bazı dostlarının kıymetli hocamız hakkındaki intibalarını aşağıya dercediyoruz.

Akademi

M. Eđ. Bakanından allı'ya

26.VI.1947

Sayın İbrahim allı,

Uzun yıllar memleket sanatına yaratarak ve öğreterek büyük hizmetlerde bulunmuş olan sizin gibi değerli bir memleket sanatkârının, öğretme ve yaratma alanlarındaki çalışmalarından Güzel Sanatlar Akademisi bundan böyle de faydalanmayı kendisi için bir şeref sayacaktır.

Ömrünüzün bir çok yıllarını şerefle verdiğiniz bu müessesenin, 13 Temmuz 1947 den itibaren adınızı alacak ve hâtıranızı yaşatacak olan «Çallı atelyesi» nde, dilediğiniz zaman öğretim ve yaratma görevine devam edebileceğinizi arzeder, sihat ve uzun ömürler dilerim.

M. Eğ. Bakanı

R. Ş. Sirer

Çallı'yı resim tarihimizde Zekâî Paşadan sonra gelen kendi neslinin en orijinal sanatkârı olarak tanıyorum. Başladığı yerde kalmadığı gibi olanca kudret ve yaratıcılığını da henüz tamamıyla göstermiş değildir. Her fırsatta bulduğu espriler zekâsının ne kadar canlı olduğunu gösteriyor. Otuz iki yıldanberi tanıdığım Çallı hayatın her türlü germüserdine rağmen artistik neşesini asla kaybetmemiştir. İstanbul ve Bursa onun paletinde çok sıcak ve münis bir üslûpla renklenmiş, âdeta Çallı'nın İstanbul ve Bursa'sı olmuştur. Daha gençliğinde yaptığı «Mevlevî âyini» onu ölmez ressamlar arasına sokmağa kâfidir. Her neye temas ettiyse duyarak ve duyurarak yaptı. Duymak ve duyurmak onun başlıca kudretini teşkil eder. Bu derece canlı ve kudretli bir sanatkârın daha bir çok sürprizleri olacağından hiç şüphe etmiyorum. Elverir ki onu lâayık olduğu bir sevgi ve hayranlık hâlesi içinde yaşatmağa devam edelim. Bu bizim borcumuz olduğu kadar onun da hakkıdır.

Prof. M. Şekip Tunç

Emekliye ayrılmanın verdiği bitmişlik intibai kadar sanatkâra yabancı, hele Çallı gibi hiç durulmayan, daima kendi kendinin ileri-

sine fırlamak istediği için kararını bulmaktan kaçan; kendi kendini her an bozup yeniden yapan, sürekli proje halinde bir ruhun çalkantılarına yabancı bir duygu yoktur.

Çallı'yı olduğunda değil, olacağında arayan ve onu daima imkânların sessiz kuvvetlerini biriktirmiş bir dünya halinde tasarlıyan, ona ve gerçek sanatkârın hakikatine yaklaşır. Onun böheminin ve bitmiyen gençliğin sırrını kendi kendini her an aşma hamlesinden başka bir şey olmıyan bu huzursuzluğun keyifli acısında bulmak mümkündür.

Cormon'un talebesi Çallı, evvelâ hocasının ona verdiği hizayı aştı ve neslinin hafif bir empresyonizm badanası altında sırttan Akademiciliği içinde kalmağa razı olmadı. Ne aradığını bilmeden arayordu. Çünkü onda objenin hususilikleriyle temas kabiliyetini bir sanatkârdan nez'eden umumî fikir ve doktrin temayülü hiç yoktu. Bitmekten kaçtığı için tarif etmekten ve tarif etmekten kaçtığı için ilmî manasiyle bilmekten kaçıyor. Onun bilgisi, her ob-

jenin ferdiliğini tanımak ihtirasından gelen ve kanunlaştıkça, umumileştikçe, hususiye karşı hassasiyetini kaybedeceğini sezen halis sanatkâr bilgisidir.

Çallı'nın mükemmelliği bitmişlikte değil, bitimsizlikte arayan hırçın, huzursuz fakat her an kendini aştığı için o daima taze ve neşeli ruhu, ona her yeni genç neslin hayranlığını sağlamıştır. İçinde Çallı'nın tesir izi bulunmayan hiç bir taze resim hareketi gösterilemez. Akademinin ve Türk resminin ruhu daima onun dinamizmiyle çalkanmıştır. Çallı olmasaydı onun nesli olurdu, fakat ondan sonraki nesillerin hiç biri olmazdı.

Çallı, bir adamın değil, bir ekolün de değil, Türk resmini palet

ilmühalinden kurtaran ve disiplinini aşkından başka hiç bir şeyde aramıyan alabildiğine serbest bir çalışma ve araştırma hamlesinin adıdır. .

Peyami Safa

**

Ressamların çoğu şehirlidir: gözlerini atelyelerde, resim müzelerinin arasında açmış ve kolaylıkla yetişmişlerdir. Çallı'nın sanat kaderi onlardan çok farklıdır: Millet ve Van Gogh gibi taliin harman yerine attığı bu Tanrı vergisi, yolunu kendi iradesiyle zorlaya zorlaya açmıştır. Fakat Çallı «Sanayi-i Nefise Mektebi» nde ve Paris-

te çalıştıktan sonra, tabiatten şehre gelen bu Fransız ressamı gibi tekrar tabiata dönmek iştiyakını duymadı. Ruhunun yapılışında kalabalık şehirlerin neşe ve taşkınlığı olduğu için köyün inziva ve sükûnunu bir daha aramadı. Mevzuu, rengi ve ifadesiyle yarım asırlık hayatımıza nüfuz etti.

Ressamların çoğu fırçasıyla konuşur. Tablosunda ifade etmek istediği şeyi diliyle anlatamaz. Bazılarının münzevî hayatlarındaki düşüncelerini ancak, «Cahiers» leri ve «Memoires» leriyle tanıyabiliriz. Vakıa resim bir temaşa ve sükûn sanatıdır. Fakat Çallı Manet'ler ve Degas'lar gibi cemiyet hayatına karışmış; zekâsı, esprileri ve tatlı sözleriyle ressamların muhitini aşan geniş bir münevver muhiti yaratmıştır; Ahmet Refik gibi şair müverrihler, Şekip gibi ressam filozofları hayatına karıştırmış; büyük şehir münevverinin eğlenme, düşünme ve konuşma temposuna uygun bir içtimâilik kudreti göstermiştir.

Çallı, devrinin heyecanlarını yaşadı: Nazmi Ziya gibi empresyonizm'den öğrendiklerine bağlı kalmadı. İstanbulun güzelliği, Osmanlı tarihi, Lâle Devri, Balkan Harbi, Cihan Harbi, İstiklâl Savaşı, Mevleviler onun cazibesine tutulduğu renk ve şekil dünyasının, ruhunda açılmış bahçeleri idi. Mevzuun bir sanatkâra ne geniş ufuklar açacağını hiç bir zaman unutmadı. Kendini «Fil dışı kulesi» ne kapamadı ve bunun için daima arandı, anlaşıldı.

Çallı romantikler gibi deseninde cür'etli ve biraz ihmalci. renginde taşkın ve ateşli, sabır ve ustalıktan ziyade sezgi ve ifadeye ehemmiyet veren bir sanatkârdır. Kahverengi, yeşil ve kırmızının muhtelif tonlarını bütün canlılığı ve tazeliğiyle kullanan Çallı, ressamı daima şairle birleştirir. O, sezgi, heyecan ve nasihati ile, eserlerinin bolluğu ile bir kaç neslin üstadı olarak durmaktadır.

Prof. Hilmi Ziya Ülken

* *

Çallı İbrahim, 1914 te, birkaç arkadaşı ile, Türk resminde yeni bir çığır açtı. O zamana kadar realiteye, objektif realiteye esir, çok kere donuk, kara paletimize empresyonist görüşün tazeliğini getirdi. Morlarımızı, turuncularımızı, penbelerimizi ve 1914 den sonra resmimizde uyanan renkli, ışıklı akisleri Çallı'ya borçluyuz. Türk resmine empresyonizmi getirene saygı ve minnet duyguları.

Nurullah Berk

İbrahim Çallı hakkında beslediğim saygı ve hayranlık hislerini burada memnuniyetle kaydediyorum. Sanat mizacı zengin olan Çallı, aksülamellerini, duygularını büyük bir samimiyetle izhar edebilmek meziyetine maliktir. Çallı'nın sanat idraki geniştir. Bütün sanat cereyanlarını anlar ve kabul eder. Kendi tarzı içinde, daima canlı olan hislerini anlatmaktan başka hiç bir problemle meşgul değildir.

Çallı, bütün sanat hayatı boyunca, şahsiyetine büyük bir cazibe veren bu hususiyete sadık kalmıştır. Hiç şüphesiz ki, Çallı, tuttuğu yolda çalışan dünya ressamı arasında birinci plânı işgal edecek kıymette bir sanatkârdır.

Léopold - Lévy

*
**

Çallı'nın tekaütlüğünü gazetede okuduğum zaman âdeta şaşır-
dım. En olgun ve istifade edilecek zamanında ne diye çıkarıyorlar,
onsuz Akademi olur mu? diye kendi kendime sordum. Ouyor işte.
Nizam, kanun, ne denir. Bir zamanlar Ruhi'ler, İhsan'lar, Namık'lar,
Nazmi'ler için de böyle düşünüyorduk. Ne yazık; onları ecel büs-
bütün aramızdan aldı. Çallı'dansa yalnız Akademide ayrılıyor.
Hayat ve sanat yolunda yine beraberiz. Ne mutlu bize.

Aziz Çallı! otuz bu kadar senedir terakkisi için beraberce ömür
tükettiğimiz ve üstüne titredığımız bu müessesede eksikliğini her
dakika hissedeceğiz. Allah sana uzun ömürler ve âfiyetler ihsan et-
sin.

Hikmet Onat

*
**

İtiraf etmek lâzımdır ki Çallı, kendisinden evvel Sanayii Nefise
Mektebi Âlisinde tedaris edilmekte olan kötü bir akademizmi, ölü
bir sanat anlayışını ilk yıkanların başında gelir. Resmi, muhitine
sevdirerek bugünkü sanat varlığımızı kuran Çallı, Sanat âlemi dı-
şında da plâstik zevk ve anlayışın umumîleşmesi için mütemedâ su-
rette çalışmış ve diğer çalışanlar ile birlikte daima ön safta yer al-
mıştır. Çallı ve arkadaşlarının, Paris'ten dönüşlerinde muhite biraz
daha faydalı olabilmek için giriştikleri mücadele ve didinme hiç te
uzak olmayan bir mazidir.

Çallı'nın, resim âleminin bugünkü yeni hamle ve araştırmaları-
nı, olgun insanlara has bir kavrayış ve yumuşaklık ile tetkik et-
tiğini ve mevcudiyetini kendisine borçlu yeni bir sanat muhiti için-
de yine eski şevk ve hızıyla çalışıp didindiğini görüyoruz.

Çallı ile resmimize hür bir sanat havası ve açık havanın binbir tesirini içine alan empresyonist bir renk anlayışı gelmiştir. Paletin-deki bu tazelikte beraber bir kısım eserlerinde formların âhengini tetkik ettiğini gördüğümüz Çallı; ışık, gölge tekniğine dayanarak konstruktif eserler de meydana getirmiştir.

Çallı'nın sanatında devam edegelen hareket ve hayatın, değişik hamleler ile ortaya çıkaracağı yeni eserleri beklediğimizi de burada kaydetmemiz lâzımdır.

Halil Dikmen

Hocamız İbrahim Çallı'nın sanat değeri ve Türk sanatına getirdiği yeniliklerin kıymeti hakkında söylenenlere bir şey ilâve edebileceğimi zannetmiyorum. Meşrutiyet devrinde yetişen sanat nesli içinde Çallı, Hikmet Onat, Feyhaman Duran, Nazmi Ziya ve arkadaşları ayrı mizaçlar ve ayrı zevklerle muayyen bir anlayışı getirdiler ve birbirlerini tamamladılar. Çallı'yı diğerlerinden ayıran ve onun büyüklüğünü yapan bence; ne getirdiği yeniliklerde, ne de talebelerine öğrettiği teknik ve estetik bilgilerdedir. O, talebelerine sonsuz bir sanat aşkı aşlamak kudretini göstermek suretiyle kuvvetli bir neslin yetişmesine imkân vermiştir.

Çallı İbrahim sanat kudretinden ziyade sanatkâr mizaciyle gençlerin gönüllerini tutuşturuyordu.

Cemal Tollu

Ne zaman bir iftihar fırsatı elime geçti ise ben, sadece «Çallının talebesiyim» dedim ve bu bana bütün ömrümce kâfi geldi.

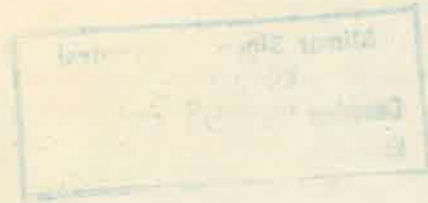
Elif Naci

Çallı İbrahim ressam olarak verdiği mahsullerde Halil Paşa'da veya Nazmi Ziya'da olduğu gibi kemiyet bakımından veya Şeker Ahmet Paşa'da olduğu gibi keyfiyet bakımından resim tarihimizin en önde gelen bir şahsiyeti olmakla beraber Türk resminin gelişmesinde hiç şüphesiz en mühim sanatkârimızdır. Zira o, Türk plâstik tarihinde, sadece eser veren bir ressam olmaktan ziyade varlığının mukaddes atesiyle genç ruhları tutusturan sihirbaz bir sanat rehberi olmuştur. Maddenin, devam etmeyen şöhretin, muvakkatin, idealsizliğin ne kadar vâhi olduğunu sözleriyle olduğu kadar ha-

yatta verdiği misallerle anlatmış ve kendisinden sonra gelen bütün nesillerin hayranlığını kazanmıştır. İrankâri bir mübalaga yapmaktan korkarak şunu söyleyebilirim ki allı İbrahim, Türk plâstik sanatlarında Celâlettini Rumi'nin üzerinde şemsi Tebrizi'nin yaptığı tesiri yapmıştır. Çünkü bugün isim sahibi olan şahsiyetlere en güç şartlar altında güzeli yaratmak ihtirasını o aşlamıştır.

Burhan Toprak

BROŞÜRDEKİ KLİŞELER

Çallı — (Fotoğraf)	3
Çallı Talebeleriyle — (Fotoğraf)	5
Atatürk portresi — (İ. Çallı) . . . . . (Resim ve Heykel Müzesi Koleksiyonundan)	6
İnönü portresi — (İ. Çallı) . . . . . (Resim ve Heykel Müzesi Koleksiyonundan)	7
Millî Mücadelede topçular — (İ. Çallı) . . . . . (Resim ve Heykel Müzesi Koleksiyonundan)	8
Mevleviler — (İ. Çallı) . . . . . (Salâh Cimcoz Koleksiyonundan)	9
Manolyalar — (İ. Çallı) . . . . . (Resim ve Heykel Müzesi Koleksiyonundan)	10
Çıblak — (İ. Çallı) . . . . . (Resim ve Heykel Müzesi Koleksiyonundan)	11

